

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
GRĖSMIŲ VALDYMO IR KRIZIŲ PREVENCIJOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽVALGYBOS KONTROLIERIAUS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-673(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1861 16¹, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 22¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-674, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 573 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-675, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029 14, 18 IR 112 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-676, LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-950 11 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-677, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS POLITIKŲ IR VALSTYBĖS PAREIGŪNŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1904 2 STRAIPSNIO IR PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-678 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ TURTO DEKLARAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1338 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-679“ PROJEKTO (toliau– Projektas) (TAP-21-1057(2); TAIS NR. 21-27943(3))

2021-09-28 Nr. NV-2328

Vilnius

Projekto rengėjas. Krašto apsaugos ministerija.

Projekto tikslas. Seimo valdybos prašymu pateikti Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolieriaus įstatymo projekto Nr. XIVP-673(2) ir lydinčiųjų įstatymų pakeitimų projektų (toliau – Įstatymų projektai).

Dabartinė situacija. Seimo nariai Laurynas Kasčiūnas, Vytautas Bakas, Saulius Skvernelis, Raimundas Lopata, Dovilė Šakalienė, Gabrielius Landsbergis pateikė Įstatymų projektus, kuriais, siekiant užtikrinti veiksmingą žvalgybos institucijų veiklos teisėtumo priežiūrą, pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apsaugą, siūlo įsteigti naują pareigybę – žvalgybos kontrolierių, kuri aptarnautų naujai steigiamą biudžetinė įstaiga – žvalgybos kontrolieriaus įstaiga. Seimo valdyba kreipėsi į Vyriausybę pateikti išvadą dėl Įstatymų projektų. Šiuo metu Žvalgybos kontrolieriaus įstatymo nėra, pareiškėjų skundus dėl žvalgybos pareigūnų veiksmų tiria Seimo kontrolieriai.

Projekto esmė. Siūloma pritarti Įstatymų projektams ir teikti pastabas bei pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo:

- Įstatymų projektų aiškinamajame rašte teigiama, kad svarbi veiksmingos žvalgybos institucijų kontrolės prielaida yra jos nuolatinis pobūdis. Tačiau Įstatymų projektuose nėra nuostatų, sudarančių sąlygas žvalgybos kontrolieriui vykdyti nuolatinio pobūdžio žvalgybos institucijų kontrolę, žvalgybos kontrolieriams nesuteikiami įgaliojimai, kurie leistų atlikti platesnės apimties žvalgybos institucijų kontrolę, nei šiuo metu tai gali daryti Seimo kontrolieriai. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti, kad žvalgybos

kontrolieriai galėtų vykdyti nuolatinio pobūdžio žvalgybos institucijų kontrolę, siūloma žvalgybos kontrolieriams nustatyti įgaliojimus ir (ar) funkcijas, sudarančias sąlygas tikrinti žvalgybos institucijų veiklą nepriklausomai nuo to, ar yra nustatyti žmogaus teisių ir laisvių pažeidimo požymiai.

- Įstatymų projektų aiškinamajame rašte yra akcentuojama nepriklausoma žvalgybos institucijų veiklos kontrolė, tačiau Žvalgybos kontrolieriaus įstatymo projekto nuostatos kelia abejonių, ar žvalgybos institucijų veiklos kontrolės nepriklausomumas visai atvejais būtų užtikrinamas. Žvalgybos kontrolieriaus įstatymo projekte nustatoma, kad vienas iš žvalgybos kontrolieriaus tyrimo atlikimo pagrindų yra Respublikos Prezidento, Seimo, Seimo komiteto, atsakingo už žvalgybos institucijų parlamentinę kontrolę, Seimo laikinosios tyrimo komisijos ar Vyriausybės motyvuotas paklausimas, kurį žvalgybos kontrolieriai privalėtų nagrinėti.
- Įstatymų projektų aiškinamajame rašte žvalgybos kontrolieriaus pareigybės steigimas grindžiamas tuo, kad žvalgybos institucijų priežiūra ir veiklos kontrolė reikalauja specifinių ekspertinių žinių. Tačiau Žvalgybos kontrolieriaus įstatymo projekte siūlomu reguliavimu neužtikrinama, kad į žvalgybos kontrolieriaus pareigas bus skiriamas asmuo, turintis daugiau specifinių ekspertinių žinių, nei reikalaujama iš Seimo kontrolieriaus.
- Žvalgybos kontrolieriaus įstatymo projekte nustatoma, jog Žvalgybos kontrolieriaus įstaiga bus iš valstybės biudžeto finansuojama biudžetinė įstaiga. Tačiau Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nėra duomenų, kiek valstybės biudžeto lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, nepateikiama ir tokiam vertinimui atlikti reikalinga informacija (dėl patalpų, atlyginimų, žmogiškųjų ir kitų reikalingų išteklių naujai įstaigai išlaikyti).

Derinimas. Projektas svarstytas 2021 m. rugsėjo 14 d. tarpinstituciniame pasitarime. Pagal institucijų pastabas patikslintam Projektui pritarta 2021 m. rugsėjo 21 d. tarpinstituciniame pasitarime.

Atitikties Vyriausybės programai. Projektas neprieštaruoja Vyriausybės programos nuostatoms.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Patarėjas

Dalius Labanauskas

